

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՄԵԾՊԱՀՔԻ ԿՐՈՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԵԾՊԱՀՔ:

Ողջո՞յն Մեծպաշին . . .

Գիտակցութեամբ և երկիւղածութեամբ ողջունենք Մեծպաշ.ը. վասն զի ժողովարարեան և սրբութեան հրաւեր մըն է այդ մեզ համար։ Այս առումով, կարելի է բնել, Մեծպաշին տօնն է ժողովարարեան, առաքինութիւններուն և քաջութիւններուն ամէնէն կենսականին։ Ողջունենք այս տօնը գիտակցութեամբ և երկիւղածութեամբ, որովհետեւ Մեծպաշ.ը, նոյն իսկ իր կրթական նշանակութեամբ հիմնուած է կեանքի արժէքներուն պայծառ գիտակցութեան և երկիւղած հաւատքի մը պարզութեան վրայ։

Մեծպաշ.ը մեզի կը բերէ ո՛չ թէ ուտելիքներու և խմելիքներու դաժան ճաշոց մը, մեր փափկացած և աղատ ճաշակները խանգարելու համար, Մեծպաշ.ը մեզի կը բերէ ո՛չ թէ ապաշարի տխուր երգեր և Մեղայներու ծանր տխրիւ բանաձևներ, յօրինուած մեզի ծանօթ ու անծանօթ մեղքերու մեծ ցանկէն, վրդովելու համար մեր անձնական ազատութեան անդուսդ ձկտումները, — ո՛չ, Մեծպաշ.ը մեզի կը բերէ ժողովարարեան պատգամը. վասն զի կեանքի կռիւր, կեանքի կռիւին տխուր ըմբռնումը և կիրարկումը վնասներ հասուցած է մեր կենցաղին պարզութեան, և մենք ժողովալ չենք եղած մեր խորհուրդներուն մէջ, մեր խօսքերուն մէջ, մեր դորձերուն մէջ, մեր իրարու հետ ունեցած ընկերային յարաբերութիւններուն մէջ, մեր ներքին կեանքի անտեսութեան մէջ, մեր կերածներուն ու խմածներուն որակին ու քանակին մէջ. մէկ խօսքով՝ վտանգուած է մեր մարմնի և հոգիի առողջութիւնը և հեռացած ենք անդգալարար մեր Աստուծէն։

Ֆիզիքապէս հիւանդներ, — առհասարակ անժողովալութեան հետեւանքներով հիւանդներ —, սիրայօժար կենթարկուին բժշկական դարմաններու, պահանջողութիւններու և այլևայլ պատուէրներու, որչափ ալ խիստ եւ երկարատեւ եղած ըլլան ատենք, և ո՛չ միայն կենթարկուին՝ այլ նաեւ բժշկի և գեղադուրծի կուտան ինչ որ ունին, հերիք է որ վերահաստատուի իրենց առողջութիւնը։

Մինչ ժողովարարին ինքնին կանոն մըն է մարդիկը իրենց կեանքին բոլոր տեսողութեան մէջ պահելու յայտաւոր, հետեւաբար՝ կորովի, առողջ, և ընդունակ կեանքի կռիւն յաղթական ելնելու։

Մեծպահար, իր պատմական ու աւանդական կարգուկանոնով, իրրեւ կրօնական եւ եկեղեցական հաստատութիւն, միանգամայն ընկերային ամէնէն կենսական խնդրի մը լուծումն է, որուն պէտք ունին մարդիկ:

Ո՛ր է և ի՞նչ է մարդոց անձնական ու քաղաքացիական ազատութեան սահմանը: Ստուգիւ մարդը ազատ է, զոր օրինակ, իր ուզածներն ընելու իր անձին և ուրիշներուն հանդէպ. մարդը ազատ է նոյն իսկ իր սննդառութեան գործին մէջ՝ իր ուզածին պէս վարուելու, ապա թէ ոչ պարտաւոր է յարգել իր մարմնին պահպանութեան օրէնքները: Այս և ասոր հետ կապ ունեցող բոլոր հարցեր ու խնդիրներ՝ մեզ ուղղակի կը բերեն ու կը մօտեցնեն Մեծպահարին, որ չեչտէք անգամ մըն ալ, կարգադրութիւն մըն է գիտակցութեան վրայ հիմնուած, զոր պէտք է յարգել կրօնական երկրպագութեամբ: Վասն զի կըրօնքին պարզագոյն սահմանն է ինքնաճանաչութիւն: Մարդ որքան լաւ ճանչնայ ինքզինքը, այնքան գիտի կը ծանօթանայ Աստուծոյ:

Մարդիկ ազատ չեն իրենց ուզած կերպով վարուելու իրենց մարմնին և հոգիին հետ: Երբ գիտակցութեան վրայ չէ՝ հիմնուած այդ վարմունքը, մարմինը կը լուծէ իր վրէժը անգիտակցութենէն: Եւ ահա այդ սոսկալի վրէժին հետեանքներն են մարդոց ակտաւոր վիճակը, անհանգստութեան ու հիւանդութեան այլազան երևոյթներով:

ՍՏԱՍՈՒՓՍԻՆ ԴԵՐԸ

Պէտք է խոստովանիլ որ մարդիկ այսօր շատ աւելի ծանօթ են իրենց մարմնի կազմին և յօրինուածքին քան իրենց նախահայրերը: Բայց ասիկա չի նշանակեր թէ մարդիկ այսօր շատ աւելի առողջ, և շատ աւելի առաքինի են քան նախնիքը: Ընդհակառակն իրողութիւնը սա՛ է որ մարդիկ այսօր իրենց բան գիտնալու յաւակնութիւններով շատ աւելի զեղծումներ կը գործեն իրենց ֆիզիքական կեանքին մէջ քան թէ հիները, և այդ յաւակնութիւններն են որ կը խախտեն ֆիզիքական կեանքին պայմաններն ու օրէնքները, և հետեալաբար մարդուն կրօնական ու հոգեւոր կարողութիւնները:

Դիտենք միայն մեր ստամոքսը:

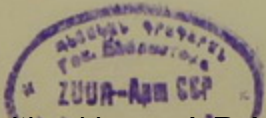
Խնդրուած ստամոքս մը կ'աղդէ բոլոր ջլային գրութեան վրայ. կը մօայլէ մտքի պայծառութիւնը և կ'աւրէ սրտի սրբութիւնը: Ստամոքսի ճնշումներուն տակ զրգռուած ջլային գրութիւն մը լեցուած է վտանգով մը, որ վերջապէս կը պայթի մարդուն ներքը մահացու մեղքերով:

Մարդկութեան մէջ սակայն հոսանք մը կայ որ կը վարդապետէ, կի՛ր, ա՛րք, ուրա՛խ լիւր, և կը շեշտէ. ա՛յս է այս աշխարհին նպատակը: Ընդհակառակն Աւետարանը կ'ըսէ. Մարդ միայն հաւցով յի՛ որ կ'ապրի. անոր հոգին ալ պէտք ունի սնունդի մը, որ Աստուծոյ խօսքն է:

Միայն ուտելու և խմելու աշխատող ստամոքսներ՝ կեդրոններն են մարդոց բոլոր ֆիզիքական և հոգեկան դժբախտութիւններուն:

Լաւ մարտող և թեթեւ ստամոքսը իւրաքանչիւր անձին առողջութեան ու առուգութեան համար զօրութեան աղբիւր մըն է, ելեքտրական ուժաւորի մը (Power House) պէս, որ կ'արտադրէ զօրութիւն, շարժում, լոյս և կեանք:

Նախնի հայրերէն մէկը սա պարզ եւ ճիշդ սահմանը տուած է պահ-

քին. «Պահքն է մաքուր սիրտը», Արդ՝ մաքուր կամ սուրբ սիրտ մը կարելի չէ որ հաշտուի անյաղ, խճողուած, հիւանդ ստամոքսի մը հետ: Այս է պատճառը որ շատակերութիւն և որկրամոլութիւն ծանր մեղքերու շարքը զրուած են:

Փրկիչը երանեց մաքուր սիրտերը, վասն զի անոնք են որ պիտի տեսնեն զԱստուած (Մտմ. է. 8.):

Մեծպահքը, ինչպէս նաև բոլոր պահքերը առ հասարակ՝ զիտութեամբ, փորձառութեամբ և հաւատքով կարգադրուած չափաւորումներն են մարմնի աւելորդ և փնտաւար ցանկութիւններուն: Այդ չափաւորումներն են որ կը պաշտպանեն հոգիին իրաւունքները և կը զօրացնեն դայն. որովհետև Ոգի առաւել է քան զկերակուր (Ղկա. ԺԲ. 23):

Շատ մը ականք ու խօթութիւններ կրնան դարձանուիլ դեղով. բայց կան այնպիսի հիւանդութիւններ, որոնց միակ դարմանն է անուշ առնելու և ապրելու մասնաւոր կերպ մը (diet), զոր կ'որոշէ բժիշկը: Ասիկա զիտական ու առողջապահական Մեծպահք մըն է հիւանդին ձկտումներուն ու ցանկութիւններուն դէմ:

Յիսուս Քրիստոս շատ մը հիւանդութիւններ ու ականք բուժեց հաւատքի ուժով: Բայց կարգ մը հիւանդութեանց համար ալ ըսաւ, այս տեսակները պահօք և աղօթքի միայն կրնան բժշկուիլ, եւ Մեծպահքը չըջան մըն է պահքի և աղօթքի: Ուրեմն, երբ եկեղեցին մերթ ընդ մերթ կ'ազդարարէ ժողովրդին թէ, շատ մ'ի ուտե՛ր, ամէն քան մ'ի ուտե՛ր, անխիտ մ'ի ուտե՛ր, այլ՝ կ'ը՛ր այս ու այն քաները, ժուժկա՛լ եղիր, պահեցողութիւն ըրէ՛, ծո՛ւ բռնէ՛, աղօթէ՛, ճանչցիր հոգիիդ իրաւունքները, — իր մատը ուղղակի կը դնէ մեր մարմնի տկարութիւններուն եւ մեր հոգիի վէրքերուն վրայ:

Մ Ե Մ Պ Ա Ն Գ Ի Ն Կ Ր Օ Ն Ա Կ Ա Ն Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ը

Մեծպահքը հաւատացեալներուն համար հիանալի չըջան մըն է խորհելու իրենց մարմնի և հոգիի արժէքներուն վրայ:

Ծանր, խճողուած ստամոքսներ չեն թողուր որ խորհուրդը դործէ ներսդ: Ժուժկալութեան և պահեցողութեան վաղեմի հերոսներ՝ շատակերները կը նմանցընեն գիշակեր անդէներու, որոնք լեցուն քարճիկով չեն կրնար սուրալ օդին մէջ և ճախրել, թեթեւ ու առողջ ստամոքս մը կ'երաչխաւորէ խորհուրդի և խոկմունքի կեանքը: Ամէնքս ալ, պէտք է արիւրար խոստովանիլ առիկա, կը տառապինք մարմնային ու հոգեկան անհանգստութիւններէն: Մեր չափազանցութիւնները մեր կենցաղի ներքին ու արտաքին կալուածներուն մէջ՝ անհերքելի իրողութիւններ են: Նոյնչափ դառն իրականութիւններ են մեր զանցառութիւնները, մեր տգիտութիւնները՝ մեր յաւակնութիւնները՝ մեր ֆիզիքական կեանքի պահպանումին օրէնքներուն հանդէպ:

Մեծպահքը կը հնչեցնէ վտանգին զանգը, Պէտք չէ այլայլիլ և կորսընցնել պաղարիւնը, խնդիրը կը դառնայ ինքզինքը կառավարելուն շուրջ: Անոնք որ չեն ուզեր լսել վտանգի զանգը, չեն գիտեր թէ ինչպիսի ահռելի կործանումներ տեղի կ'ունենան իրենց ներսը: Եւ այդ կործանումներու մէջ է ամէնէն աղնուականն ու ամէնէն թանկագինը. — Կործանումը մեր նկարագրին կրօնականութեան:

Ինչ կ'արժենք առանց մեր նկարագրին կրօնականութեան: Ա՛տ է մեր

բոլոր արժէքը, և մենք կը կործանենք զայն՝ չարաչար դորձածելով մեր անձնական ազատութիւնը և զէջ դնաճատելով այն միջոցները, որոնք հաստատուած են վճիռ գիտակցութեան մը եւ անտարկելի փորձառութեան մը օրէնքներուն վրայ:

Կը ծիծաղինք պահքերու վրայ. մեր ծիծաղը սակայն մեր կործանումն է: Կ'արհամարհենք գիտակցութեան եւ փորձառութեան փաստերը, եւ սակայն մեր արհամարհանքը մեր փճացումն է ինքնին: Ձենք կրնար իշխել մեր կիրքերուն, սը մեր տկարութիւններն են. չենք կրնար կառավարել մեր բնական բնութիւնը, որ կեդրոնն է մեր գոյութեան ու երջանկութեան միանգամայն: Կրօնական լեզուով մեղմոր են ասոնք, և այս մեղմորուն մէջ կ'ան այնպիսիներ որոնք թողութիւն չունին՝ Ա. Հոգիին գէժ գործուած մեղքերուն պէս:

Առաջադէպներ չեն կեանքն ու կենցաղը առաքինիներուն: Բանդադու չանքներ չեն սակաւապէտներուն ճգունքը, որով այս կրքոտ և դաղան մարմնի մէջ հոգիին իրաւունքները փայլեցնելու համար կը կռուին իրենց եսին հետ: Մեր Փրկչին քառանօրեայ ծովապահուածութիւնը հոյակապ յաղթութիւն մըն էր Փորձիչին հրապոյրներուն վրայ:

Բայց սրբափ քրիստոնեաներ կան որ կ'ուրանան իրենց հաւատքը կեանքի փորձութիւններուն մէջ, և պատառ մը հաց աւելի թխմելու համար իրենց բերանը՝ կը ծախեն իրենց նկարագիրը:

Մարդիկ որ չեն կրնար յաղթել իրենց չիղերուն եւ կիրքերուն, եւ կ'եղեն ծանր պատասխանատուութիւններ կ'ստանան, մարդիկ որ չեն կրնար կառավարել իրենց ստամոքսը, և կը ձգտին մեծ մեծ գործեր կառավարելու, այսպիսիներ կը թաւալին անբաւելի մեղքերու մէջ: Մեծպանիք պիտի բուժէր մարդոց այս անտառորութիւնը:

Եթէ բուն կրօնքը Աստուծոյ հետ հաղորդակցութիւնն է, եւ եթէ զԱստուծոյ տեսնելու պայմանն է սուրբ սիրտ մը, այն ատեն մարդ պէտք է արտաքին իրմէ սիրտը ազականոց թոյնները, եւ մարմնի անտեսութեան մէջ բոլոր չափազանցութիւններ, բոլոր անժուժկալութիւններ և բոլոր զեղծումներ են որ կ'անօրբացեն սիրտը իրենց թոյններով:

Մեծ ու փոքր պահքեր վճիռ մտքին և սուրբ սրտին պահապաններն են, և ևս՝ և կրօնական ուղանակութիւնը Մեծպանիքն ու բոլոր պահքերուն, և եթէ կ'ուզէք, նաեւ գործնական նշանակութիւնը:

Այս խորհրդածութիւնները կը ներկայացնեն Սիոնի ընթերցողներուն հանգարա և խորունկ ուշադրութեան:

Հայաստանեայց Եկեղեցին Մեծպահքի յատուկ իր պաշտամունքներուն ծանրութեամբ և ներշնչումներով կ'արթնցնէ թմրած ու անտարբեր էութիւնները: Կ'արժէ օգտուիլ այս բարեպատեհ առիթին. պէտք է որ հաւատացեալ մարդը ինքնաքննութեան մը ենթարկէ իր անձը այս քառանօրեայ խորհրդատու օրերուն, որ եսայի իր մարդարեւութեան տաք շունչով կը լեցնէ եկեղեցին, որ Պօղոս իր խաչանուէր սրտին յորդումներով նոր կեանք մը կը ներշնչէ մեղքի տառապանքներուն տակ ճնշումներուն, որ Աւետարանը խաղաղութեան լոյսն ու յոյսը կը հեղու արտում հոգիներու մէջ, և ապաշխարութեան սաղմոսներն ու շարականները յուզումի հոսանքներ կ'անցնեն երակներէդ, և կ'զգաս թէ թօթափած ես մարմինիդ թմրերը, մաքրուած է սիրտդ:

Ողջուն Մեծպահքին. սրտագին ողջունենք ժուժկալութեան Տօնը Հայաստանեայց Եկեղեցին մէջ: